

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Orgaan der Vereeniging

Opgericht door Kolonel
G. E. V. L. van Zuylen,
21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang
is een Algemeen
Nederlandsch belang.

OOST EN WEST

Abonnementsprijs per jaar.

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling . . . f 1.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland . . . „ 4.—
Afzonderlijke nummers. „ 0.05

Prijs der Advertentiën.

Per regel. f 0.10
Bij plaatsing van 300 regels „ 0.09
„ „ „ 1000 „ „ 0.08

Mededeelingen of Ingezonden Stukken moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente, 7a Heeregracht, Den Haag.
Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat.
Voor Advertentiën tot de Uitgevers-Maatschappij „HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG“, NIEUWE MOLSTRAAT 20, beiden den Haag.

Het hoofddoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indië onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zodoende en ook door het verleen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweeken tusschen Nederland hier en ginds.

Het lidmaatschap bedraagt f 1.50 tot f5.— 's jaars, (voor Indië en het buitenland minstens f 2.50).

Zij die f 5 of meer contribueeren of een gift in één's schenken van f 100, zijn donateur(trice)

Inhoud van dit nummer.

Mededeelingen. — De Inlandsche Officier. — De Bali-expeditie geëindigd. — Perskroniek. — Oost-Indische Berichten. — Personalía. — West-Indische Berichten. — Van Vreemde Koloniën. — Ingezonden. — Voornaamste inhoud van Nederlandsche tijdschriften — Feuilleton.

Mededeelingen.

I. Van de Afdeling Amsterdam:

ALGEMEENE VERGADERING op Zaterdag 27 October 1906, 's avonds 8½ uur, in het „American-Hotel“.

Agenda:

- a. Ingekomen stukken:
- b. Bespreking van de wenschelijkheid om een Permanente Tentoonstelling van Indische kunst, Kunstnijverheid en Huisvljijt, met gelegenheid tot verkoop, tot stand te brengen.
- c. Wat verder ter tafel zal worden gebracht.

Namens het Bestuur,
Mr. J. SIKMAN, Secretaris.

II. Van het Dag. Bestuur der Vereeniging.

Gaarne vestigen wij de aandacht op het ondervolgende: Aangemoedigd door de vrij groote opkomst van het vorig jaar, noodigen ondergeteekenden alle belangstellenden thans weer uit tot het bijwonen van zendingbijeenkomsten D. V. te houden in het Toussainthuis, Toussaintkade 11a om half drie op:

Dinsdag 6 November — Zending Maan. Mededeeling in verband met het werk der Utr. Z. Ver.

Donderdag 13 December.

Dinsdag 15 Januari.

Donderdag 16 Februari.

Dinsdag 19 Maart.

Zij stellen zich voor, ook dit jaar gebruik te maken van de aanwezigheid van zoovele zendingen om hen uit te noodigen tot het geven van persoonlijke mededeelingen over hun arbeidsveld.

- Mej. M. N. Kruijt.
- „ M. Moorrees.
- Namens het Ned. Zendel. Gen.
- Mevr. Hiemstra, geb. Jalink.
- Namens de Ned. Zend. Vereen.
- Jonkvr. de la Bassecour Caan.
- Namens de Utr. Zend. Vereen.
- Jonkvr. W. van Hogendorp.
- Namens het Comité voor Sangi en Talant.
- Gravinne van Kandwijk.
- Namens het Comité tot ondersteuning v. d. arbeid v. Br. v. d. Steur.

De inlandsche officier.

Blijkens de M. v. T. op de indische begrooting bestaat het voornemen om te trachten het daarheen te leiden, dat in 1907 een 20-tal inlandsche fuseliers-élèves in het eerste studiejaar van een, aan de bestaande militaire school te Meester-Cornelis als onderdeel te verbinden cursus tot opleiding van inlandsche officieren worden toegelaten.

„Men stelt zich voor,“ schreef de minister, „de inlandsche officieren bij voorkeur te trekken uit hen, die het einddiploma kunnen overleggen van de eerste afdeling eener opleidingsschool voor inlandsche ambtenaren, terwijl hier aan de militaire school les zal worden gegeven in de volgende vakken: wiskunde; landmeten en waterpassen; lijn- en kaartteekenen; tactiek; krijgsgeschiedenis; militair recht; oorlogsgebruiken; wapenleer; pionier- en versterkingskunst; land- en volkenkunde van Nederlandsch-Indië; staats- en administratief recht van Nederlandsch-Indië; beginselen der staathuishoudkunde; dienst- en exercitiereglementen, benevens de dienst- en administratieve voorschriften; exercitiën en verdere praktische oefeningen; gymnastiek; schermen en zwemmen.

De cursus, die opleiding voor het wapen der infanterie beoogt, zal drie jaar moeten duren, terwijl de élèves in het tweede studiejaar den graad van korporaal, in het derde dien van sergeant zullen bekomen.

Al verder ligt het in de bedoeling langs dezen weg geleidelijk een aantal inlanders, behoorlijk gevormd voor de officierstaak als 2de luitenant in de gelederen van het leger te doen intreden, met het vooruitzicht op bevordering tot 1ste luitenant en tot kapitein op nader te bepalen bezoldiging en overeenkomstig nader vast te stellen regelen, ten aanzien waarvan het overleg met de indische regeering nog niet geheel is beëindigd.

Het instituut van deze inlandsche officieren, waarvoor en waartegen zoo lange jaren werd gestreden, is dus, thans zijne verwezenlijking nabij. Hoe wij over deze instelling denken, bleek reeds genoegzaam toen we in 'ons algemeen overzicht van de indische begrooting het voornemen van het bestuur in deze materie hebben gemeend te moeten toejuichen, wijl het kan beantwoorden aan het doel „om duidelijk blijk te geven van het vertrouwen, dat de Regeering in den inlander stelt en hem door het in het leven roepen van een nieuwe eervolle en begeerlijke positie in den Staatsdienst van lieverlede inniger te binden aan het Europeesche bestuur.“

Zal nu het instituut, als hiervoren omschreven aan dit door den minister vooropgesteld doel kunnen beantwoorden?

Het vertrouwen in den inlander uit militair oogpunt gesteld, spreekt reeds duidelijk uit de formatie van het indisch leger, dat twee inlanders tegen één Europeaan in zijn gelederen telt, en dus samengesteld het vertrouwen ook zelden of nooit heeft beschaamd.

Doch het geldt hier een ander soort vertrouwen. Daar gegrond op het natuurlijk gevoel van ondergeschiktheid, aan den inlander uit het volk eigen, wil

het zich hier openbaren aan het inlandsch intellect, wil het zich uitspreken thans tegenover onze aanstaaende medewerkers aan de verdere vestiging en volmaking van ons nederlandsch-indische rijk. Voor dezen vooral is het o.i. noodig dat het in hun geplaatst vertrouwen onvoorwaardelijk zij.

Duidelijk blijkt nu o.i. dit vertrouwen geenszins.

Het kan niet worden ontkend, dat ook voor de meeste europeesche officieren de Majorsecke een klip is, waarop de meeste carrières te pletter slaan, wanneer ze niet voor dien tijd waren afgebroken. Maar is dan ook voor het gros der europeesche officieren de kapiteinsrang de hoogste, dien zij zullen bereiken, allen — de enkele genoegzamen daargelaten — staat toch heel in de verte de gouden kraag vriendelijk te wenken als mogelijk, bereikbaar doel. Dit doel is nu buiten het bereik van den inlandschen officier gesteld.

Waarom?

Zeker niet als duidelijk blijk van vertrouwen, wel van half vertrouwen, als in tegenstelling met de bedoeling en den geest die blijkbaar voorzaten geboden door een angstvallig: „Zouden we 't maar eens probeeren? Nou..... 'n compagnie, dat gaat nog. Maar 'n bataljon..... fffff Nee! Dat 's wel wat te veel gewaagd.“

Zou 't zulk een waagstuk wezen?

In 1910 zullen de eerste inlandsche officieren door den, in het leven te roepen cursus kunnen worden afgeleverd, en over minstens twintig jaren eerst, zouden zij die niet reeds afvielen in aanmerking kunnen komen voor eene bevordering tot hoofdofficier.

Nagenoeg een kwart eeuw scheidt ons dus van dat tijdstip.

Men leeft thans snel in Oost-Azië en de eenige waarborg voor ons blijven in Indië als leider van Insulinde's volkeren, tot heil o.i. dier volkeren, is slechts te zoeken in een ons van ganscher harte aanpassen aan den geest van den tijd.

Vijf en twintig jaren! Er kan heel wat gebeuren in dien tijd, heel wat ook voorkomen worden.

Een Fransch schrijver gaf onlangs den volgenden indruk weer: „Wanneer het nederlandsch bestuur op Java mocht worden bedreigd, zal niemand den vreemdeling steunen, maar ook niemand de wapens voor het Nederlandsch gezag opvatten.“ Wij gelooven dat de Franschman, wat dit laatste betreft, zich nog wel eens zou kunnen vergissen, maar toch kan niet worden ontkend, dat over het algemeen zijn oordeel waarschijnlijk juist is, en deze juistheid bij een eventueel, steeds mogelijk conflict fataal zou wezen voor ons gezag, daar dit zich in zulk geval slechts zou kunnen staande houden, wanneer het op de onvoorwaardelijke medewerking van de kinderen des lands kon rekenen, Zoo niet..... lasciate ogni speranza.

Die medewerking — wij kunnen ons die verzekeren, laten we het dan ook doen, niet door halve, gebaseerd op de huidige toestanden, maar door heele maatregelen, die een blik op de toekomst ons moet ingeven.

Een inlandsche majoor! We kunnen er ons op dit oogenblik niet in denken, wat het eigenlijke leger be-

treft ten minste. Maar, wie had vijf en twintig jaren geleden gedacht dat een inlander in het korps der europeesche bestuursambtenaren zou worden opgenomen, dat nu sprake zou wezen om een groot deel der taak onzer europeesche bestuursambtenaren aan inlandsche ambtenaren toe te vertrouwen. En in de vijf en twintig jaren, die nu komen, zullen we nog heel wat harder moeten gaan, om den tijdgeest — gang-maken bij te houden.

Het nieuwe instituut behoort o.i. met onbeperkt vertrouwen te worden aanvaard of achterwege te blijven.

Wij meenen daarom dat het niet goed gezien is om bij voorbaat den hoofdofficiersrang voor deze nieuwe categorie van officieren af te sluiten.

Te meer bevreedde het ons daarom in de aantekeningen op de begroting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1907 der Vereeniging „Moederland en Koloniën” den heer D. J. Ruitenbach de vraag te zien stellen: „Is het dan (tegenover een eventueelen B. V.) staatkundig te verantwoorden, dat daartoe een aantal van, stel 100 Javaansche officieren medewerkt?”

Wij vertrouwen dat voor het bestuur, en meenen voor ons te mogen aannemen dat het antwoord in bevestigenden zin buiten twijfel staat. Anders zouden wij de eersten zijn dit instituut te veroordeelen.

Dit aanvaardend zouden wij het evenwel betreuren, indien door „bepaalde promotie, nader te bepalen bezoldiging en nader vast te stellen regelen” het instituut werd voorbestemd 'n soort halfslachtige wezens te creëren.

Onder de elementen, waaruit men onze aanstaande inlandsche officieren wenschte te putten, doet zich thans reeds een sterke drang naar meerdere kennis, naar hooger in het algemeen gevoelen.

Aan dien drang behooren wij toe te geven en de richting door oordeelkundige maatregelen te bepalen, die aan de duurzame vestiging van het nederlandsch-indisch gezag moeten ten goede komen.

Oordeelkundig achten wij het, de onverschilligheid door den heer Lamothe aangewezen, te doen plaats maken voor eene belangstelling, welke slechts door deugdelijke, werkdadige medewerking zal kunnen worden verkregen.

Voor zulke deugdelijke, werkdadige medewerking stelle men echter de gelegenheid voor den inlander ook open.

Hoe wij ons die in dit geval denken?

Men aanvaarde de voorgenomen instelling van een cursus (met een meer uitgebreid programma evenwel) tot opleiding van inlandsche officieren te Meester-Cornelis. Voor vele inlandsche ouders zou het een groot bezwaar opleveren hunne kinderen ver van zich over het groote water te zenden. Er zijn er evenwel ook, die daar niet tegen opzien, wanneer zij daardoor aan hunne zonen het vooruitzicht kunnen openen op eene goede, eervolle betrekking. Voor dezen behoort evenals aan de Europeanen in Indië de gelegenheid te worden opengesteld, om aan de inrichtingen van militair onderwijs in het moederland den officiersrang te behalen.

Aan beide categoriën van inlandsche officieren behoort evenwel volkomen gelijkstelling met hunne europeesche collega's te worden toegekend; met de gedachte een afzonderlijk instituut in het leven te roepen behoort te worden gebroken.

Ook de zoogenaamde „verlichters” van tempo da-hoeloe werden al evenmin als de, ten deele ten minste wat intellect betreft met hen gelijk te stellen „tachtig ponders” bevoorrecht en tot afzonderlijk instituut verheven.

Is het b.v. niet mogelijk en wenschelijk zelfs dat onder de nieuwe, in het leven te roepen categorie van officieren, de zucht naar verdere bekwaming in hun vak zich openbare? Moet die zucht van den beginne af worden verstikt door de overweging bij die jongelieden: „We brengen het immers toch niet verder dan tot kapitein?”

Nadere regelen achten wij alleen geboden wat betreft verlofsbepaling en pensionneering (1).

De regelen thans hieromtrent vastgesteld voor den europeeschen officier worden beheerscht door de om-

1) Ten aanzien van de pensionneering van inlandsche officieren zal men ons tegezworpen, dat een europeesch officier, voor wien de majoorrang niet is weggelegd, gemeentlijk reeds zijn pensioen heeft verdient en dus niet als ontevreden gepasseerde in zijn rang behoort door te dienen, wat zoo men den hoofdofficiersrang wel voor de inlandsche officieren openstelde met dezen niet het geval zou zijn, bij het stellen van een langeren termijn voor het recht op pensioen. Nogmaals in vijf en twintig jaren tijds kan veel veranderd en wij stellen ons voor dat er een tijd zal komen, waarin de defensie van Indië niet aan het kleine staande leger alleen kan worden toevertrouwd, maar ook een territoriale armee zal moeten worden in het leven geroepen om te voorkomen, dat Indië op zekeren dag een nieuwen heerscher over zich zie gesteld met nieuwe denkbeelden, nieuwe proefnemingen enzovoorts, een territoriale armee waarbij van de diensten der bedoelde inlandsche kapiteins zal kunnen worden partij getrokken.

standigheid dat de betrokkenen in een land, ver van het hunne, en in een geheel vreemd klimaat hunne diensten hebben te verrichten, waardoor de slijtage zooveel grooter wordt. Hoezeer dit ook mede een motief is voor eene hoogere bezoldiging der europeesche officieren in Indië dan voor hunne collega's in Europa weggelegd, meenen wij toch dat voor gelijke diensten het ras geen verschil mag veroorzaken in het toe te kennen traktement, vooral niet in 'een land, waar de vraag: „hoe groot is het traktement?” zooveel invloed heeft op de appreciatie van de waarde van den betrokkene.

Kortom men aanvaarde den inlandschen officier, onvoorwaardelijk en als gelijkwaardige van zijn europeeschen collega, waartoe ook een deugdelijke opleiding hem aanspraak moet geven.

Met den inlander aan onze zijde is het nederlandsch-indische gezag, de toekomst van Neerlands arbeid in Insulinde verzekerd, zonder hem staat die toekomst op het spel tot schade o.i. van het land, tot schade van de volkeren, die op Nederland vertrouwen.

De Bali-expeditie geëindigd

Een den zoen dezer uit Nederlandsch-Indië ontvangen telegram meldde dat met de zelfbesturen van de Balische landschappen Kloengkoeng en Bangli nieuwe politieke contracten zijn gesloten en voor de tot het gouvernementgebied behorende landschappen Karang Asem en Gianjar nieuwe regelingen worden getroffen. Geheel Bali is rustig en de expeditie kan als geëindigd worden beschouwd.

De redactie van de N. R. Courant merkte naar aanleiding daarvan op:

„Er zullen maar weinigen geweest zijn, die, toen de grootsch opgezette expeditie naar Bali scheep ging, vermoed hebben, dat nog geen anderhalve maand later de opperbevelhebber zou kunnen seinen, dat de expeditie als geëindigd kan worden beschouwd. Veel roem is er voor ons leger niet te behalen geweest. Alleen in Badoeng een beetje verzet en een wanhopige lansa-anval, die door onze moderne bewapening geen kans van slagen had. Aan onze zijde zijn maar weinig verliezen geleden.

Hoe de nieuwe contracten met Badoeng, Tabanan, Kloengkoeng en Bangli er uitzien, zullen wij moeten afwachten. Welke nieuwe regelingen voor Karang Asem en Gianjar noodig geacht zijn, is ons niet bekend; voor zoover wij den toestand hebben kunnen volgen, hebben die leenroerige rijkjes geheel zuiver spel gespeeld.

De vraag rijst nu echter: zal Bali al dadelijk geheel van troepen ontbloot worden? Hierop kunnen wij op grond van particuliere inlichtingen ontkennend antwoorden. Te Tjimahi zijn twee compagnieën marchaussees gevormd, die naar Bali zullen worden gezonden om daar de eerste maanden een oogje in het zeil te houden. Daartoe zal weer voortdurend patrouilleeren op het program staan.

Vooral op het inleveren van vuurwapens zal nog wel de noodige druk moeten geoeft worden en het zou wel kunnen gebeuren, dat die twee compagnieën nog heel wat te doen krijgen. Is de onderwerping aan onze eischen echter ernstig gemeend, dan zal voor het vruchtbare eiland Bali weldra een tijd van welvaart aanbreken.

Voor zeker mag men het houden, dat van het zelfbestuur der meermalen genoemde vorsten niet veel meer over zal blijven. In Badoeng en Tabanan zal men door het overlijden der vorsten tevens in de troonsopvolging hebben te voorzien.

Voor het Indische leger dat de laatste jaren zooveel heeft moeten presteeren, is het een zegen, dat de expeditie naar Bali een zoo snel en gunstig verloop heeft gehad.”

De Redactie van Het Vaderland schrijft:

Zelden heeft een expeditie een zoo volledig succes gehad als de thans als geëindigd te beschouwen krijgstoet naar Zuid-Bali.

Met zeer geringe verliezen aan menschenlevens, zij het ook met vrij belangrijke onkosten, is veel bereikt.

Een maand lang heeft nu de expeditie geduurd. Wat waren hare vruchten?

Ten eerste direct bestuur in de landschappen Badoeng en Tabanan, hetgeen zeggen wil beter rechtszekerheid en meer welvaart voor de vele bewoners dezer streken, die nu niet meer overgeleverd zijn aan de willekeur hunner vorsten. Dan, nieuwe contracten met Bangli en Kloengkoeng, die zeker voor de Indische Regeering voldoende waarborgen zullen bevatten om haar invloed te doen gelden bij het wegnemen van misstanden.

Ook zijn er nieuwe regelingen getroffen met de landschappen Karang Assam en Gianjar, waar tot

nu toe ook nog niet naar behooren kon worden ingegrepen, al werd van de stedehouders veel medewerking ondervonden.

Eén ding is nu te hopen, nl. dat dit de laatste Bali-expeditie zal zijn geweest en dat de achterblijvende troepen, of wel de aan de ambtenaren toe te voegen politie de orde zullen kunnen handhaven in ons nieuwe gebied en voor een nakomen der getroffen regelingen zullen kunnen zorgen.

De verdienste der militaire bevelhebbers moet zeker gezocht worden in het beslist en voortvarend optreden der troepenmacht. Anderzijds zullen ook de civiele ambtenaren met den regeerings-commissaris Liefrinck aan het hoofd, zeker veel hebben bijgedragen om de gewenschte regelingen te treffen.

Aan hun zorgen zal nu in hoofdzaak het beleid der Balizaken blijven toevertrouwd; mogen zij er in slagen ons bestuur voor de bevolking tot een weldaad te doen zijn.

De regeling van het belastingwezen zal zeker spoedig in Badoeng en Tabanan aan de orde zijn en geeft, met wegneming der onbillikheden van de vorstenbesturen, toch op den duur goede resultaten te wachten, die de bestuurskosten ruim zullen dekken.

De tragische gebeurtenissen, verbonden aan het sneuvelen van het Badoengsche hof en de zelfmoord der vorsten van Tabanan kunnen niet anders dan de achting der bewoners dezer vruchtbare landstreken verhoogd hebben.

Een telegram van 23 dezer aan De Telegraaf uit Batavia meldt, dat de ontbinding der Bali-expeditie is bepaald op 30 October.

Het elfde bataljon blijft voorloopig op Bali.

Pers-kroniek.

INHOUD: Het Algemeen Handelsblad over het Voorloopig Verslag in zake de opleiding van Indische Ambtenaren. — De Surinaamsche begroting besproken in de Nieuwe Rotterdamse Courant.

Het Algemeen Handelsblad bespreekt het V.V., nitgebracht naar aanleiding van het wetsontwerp inzake de ambtenaarsopleiding. Het blad maakt hierbij de opmerking, dat blijkbaar de besprekingen in de afdeelingen over deze zaak niet zeer grondig zijn geweest. Tal van vragen werden even aangeroerd zonder dat men er zich erg druk over gemaakt heeft!

Na deze opmerking in het generale houdt het blad een bespreking over de in het V. V. gememoreerde vragen:

„De eerste van deze quaestiën was, natuurlijk, het behoud of de afschaffing der ambtenaarschool, de afdeling B van het zoogenaamde gymnasium Willem III te Batavia.

„Vele leden” bepleitten de afschaffing, o.i. met onweerlegbare argumenten; wie tegenover de inlandsche bevolkingen het Nederlandsch gezag vertegenwoordigt, moet zooveel mogelijk Nederlandsche begrippen medebrengen; het peil der inlandsche ambtenaren stijgt, gelukkig, maar daarmee moet ook verhooging van dat der Europeesche ambtenaren gepaard gaan. Onder hen, die steeds in Indië hebben geleefd, zijn er een aantal die zich geheel verkeerde voorstellingen maken van Nederlandsche toestanden, opvattingen, behoeften, belangen; dergelijke lieden kunnen niet de goede vertegenwoordigers zijn van het Nederlandsche gezag.

„Vele andere leden” verklaarden zich voor het behoud. Hunne argumenten waren:

1°. „zij geloofden niet dat het studeeren aan eene opleidingschool in Nederland gedurende enkele jaren, een grooten invloed zou hebben op de geschiktheid voor den bestuursdienst.”

Het is een bekend gezegde: „het geloof kan ik u niet schenken”. En over de mate van invloed kan men twisten, maar dat de bedoelde invloed werkelijk bestaat, wordt ook hier niet ontkend. Wat ons betreft, — wij meenen dat de jongelieden, tusschen hun 18e en 23e jaar zich bewegende in eene geheel Europeesche omgeving, met honderden studenten in verschillende vakken, meer algemeen zullen ontwikkeld zijn dan zij, die te Batavia in hoofdzaak zich slechts bewegen onder tien of twintig van hun gelijken; wij stellen den invloed van het universiteitsleven, ook voor de karaktervorming, wel degelijk hoog.

2°. „Aan de school te Batavia zijn hoogst verdienstelijke ambtenaren gevormd, die het Nederlandsch gezag met waardigheid vertegenwoordigen”....

Het zou waarlijk wel heel erg zijn, wanneer men zelfs dit niet beweren kon. Zeker, er zijn „hoogst verdienstelijke ambtenaren”, van de Bataviaasche school afkomstig; maar is zulks aan de daár verkregen vorming te danken, of aan andere omstandigheden, o. a. aan het feit dat zij verstandige, ontwikkelde ouders hadden?

Doch de vraag is eerder, of de verhouding van de „hoogst verdienstelijken” tot de... anderen gunstig is. En volgens de statistiek is zulks niet het geval. Naar verhouding moet men in de hooge rangen minstens 24 personen vinden, in Indië opgeleid... men vindt er in werkelijkheid maar 10. In vroegere jaren waren er „hoogst verdienstelijken”, die zonder opleiding, zonder examens het zoo ver gebracht hadden; niemand zal daaruit het gevolg trekken dat alle opleiding tot eenig ambt, alle algemeene ontwikkeling onnoodig is!

30. „Het is nu reeds zoo moeilijk, een voldoende aantal ambtenaren te verkrijgen, — het zou dus onverstandig zijn eene bestaande instelling tot opleiding op te heffen.“

De ervaring leert, dat de premisse dezer redeneering niet juist is.

Herhaaldelijk, zoowel in den tijd van minister Sprenger van Eyk als van minister Cremer, heeft immers het geconstateerd „groot overcompleet“ aan ambtenaren geleid tot zeer belangrijke beperking van het aantal beschikbare plaatsen! Men heeft beide malen, in plaats van geleidelijk te werk te gaan, den geregelden toevoer van ambtenaren verstoord; wanneer men het geregeld gewild had, had men nu een belangrijk overcompleet kunnen hebben, evengoed als vroeger.

Wie daaraan nog twijfelen mocht, biede eene gedeeltelijk kosteloze opleiding aan, wat ook uit anderen hoofde aanbeveling verdient. Te recht wordt verder in het Voorloopig Verslag gezegd dat men dan „stellig op een veel grooter aanbod van goede krachten“ zal kunnen rekenen.

Met het verlenen van — zooals in het Voorloopig Verslag wordt aanbevolen — eene toelage van f 500 per studiejaar met vrijstelling van collegegelden aan alle candidaat-ambtenaren vervalt tevens het geopperd bezwaar dat, wanneer men

4°. „door het verlenen van geldelijken steun de opleiding in Nederland gaat bevorderen, billijkheids halve dezelfde steun verleend zou moeten worden aan hen die tot ingenieurs, geneesheeren, houtvesters enz. opgeleid willen worden.“ Wij zouden, gelijk we herhaaldelijk uiteenzetten, inderdaad gaarne het gemis aan inrichtingen van hooger onderwijs in Indië zelf vergoed willen zien door een algemeen subsidiestelsel voor het bezoeken van zoodanige inrichtingen in het moederland; maar dat is eene andere quaestie. Stelt men zich alleen op het standpunt van „vraag en aanbod“, dan geeft men alleen toelagen of andere geldelijke voordeelen aan hen, die zich willen bekwalen voor een ambt dat op zichzelf geen liefhebbers genoeft. Sinds vele jaren worden reeds de Indische officieren kosteloos opgeleid, — niemand zal in dat feit alleen redenen van billijkheid vinden om het ook de Indische ingenieurs of predikanten te doen.

5°. „Ook zou de steun al zeer hoog moeten zijn om in alle uitgaven, welke opleiding hier te lande vereischt, te voorzien.“

Wij vragen: waar staat geschreven dat alle uitgaven voor landsrekening moeten komen? Dat is thans toch ook geenszins het geval. De jongelieden die uit alle oorden van den archipel naar Batavia komen om daar de lessen aan de afdeling B bij te wonen, zullen aan huisvesting, voeding, kleeding en studie allicht meer kosten dan wanneer zij naar Leiden gaan. Alleen zij wier ouders te Batavia of in de onmiddellijke nabijheid wonen hebben geldelijk voordeel bij den tegenwoordigen toestand gelijk ook de bewoners onzer academie-steden een voorrecht hebben boven anderen. Doch dit alleen kan geen reden zijn om eene instelling te handhaven die in andere opzichten zoo belangrijke nadeelen medebrengt.”

* * *

De Nieuwe Rotterdamse Courant wijdt een zeer grondige bespreking in twee lange hoofdartikelen aan de begroting van Suriname.

Het blad kan zich met richting van een west-indische koloniale politiek vrij wel vereenigen. Vooral bij de financiële paragrafen staat het orgaan geruimen tijd stil.

„Op de begroting van Suriname voor 1907, zegt de N. Rot. Crt., wordt ruim 1.88 ton meer uitgetrokken dan op die over het loopende jaar voor uitgaven, niet uit leeningen of andere buitengewone middelen te bestrijden, maar daartegen 5.80 ton minder voor wel uit die middelen in balans te houden uitgaven, zoodat het totaal der begrotingsuitgaven ± 4 ton lager is kunnen worden geraamd. Dit neemt niet weg, dat het nadeelig saldo, uit 's rijks schatkist aan te vullen, volgens de aanvankelijke opgaaf op ruim 8.79 ton gesteld, toch ruim 1½ ton grooter is dan voor 1906, toen het op ruim 7.20 ton en ook grooter dan voor 1905, toen het op 7.33 ton werd gesteld. De reden hiervan ligt in een ruim 5½ ton minder hoogte raming van de opbrengsten der middelen. Een nota van wijziging heeft de uitgaven ondertusschen met ½ ton doen stijgen, zoodat, tegenover 7.20 ton voor 1906, nu 9.30 ton voor 1907 uit 's rijks schatkist gevraagd moet worden.

Gaan wij de voornaamste oorzaken na, zoo vervolgt het blad, van de schijnbaar belangrijke vermindering der inkomsten, dan blijkt, dat deze geen reden tot bezorgheid behoeft te geven. Daaronder komt de accijns op het binnenlandsch gedistilleerd voor tot een bedrag van f 20,000; als vermoedelijke reden wordt het toenemend gebruik van bier en limonade opgegeven, een verblijvend verschijnsel, dus. Neemt men de gestadige vermindering van den accijns in de laatste jaren in aanmerking, dan was de uitgetrokken schatting van f 160,000 voor 1906 en is ook die, welke thans voor 1907 genomen is, van f 140,000 weer te hoog, vooral in verband met de voorgenomen inkrimping van het garnizoen. De bekende opbrengsten van den accijns in 1903 = 1.68, in 1904 = 1.54, in 1905 = 1.38 ton, geven reden om voor 1907 op slechts 1.25 te mogen hopen, al geeft dit financieel op dezen post een nog grooteren tegenvaller.

De voornaamste inkrimping der middelen spruit voort uit hetgeen van den staat wordt geleend tot het aanleggen van den spoorweg Paramaribo tot aan de Surinamerivier bij Kadjoe. Daarvoor is f 500,000 uitgetrokken, of f 670,000 minder dan over 1906. Met deze som zal de spoorweg, voor zoover hij tot nu toe ontworpen was, voltooid worden. Ook dit mindere vloeit dus voort uit een heuglijke inkomstenderving, al zullen wij nader zien, dat alweer nieuwe voortzettingsplannen gerijpt zijn. Ter-

wijl dit baanvak — nog 18 K.M. — afgewerkt wordt, komt de geheele spoorweg, voor zoover gereed, in exploitatie, zoodat daardoor opbrengsten verkregen zullen worden, die wij aanstonds bij de middelen terugvinden, doch die aanvankelijk nog maar zeer ruw geschat kunnen worden.

Men heet de opmerking kunnen maken, dat de vermelde verminderingen van f 20,000 en f 670,000, reeds zonder de overige lager geraamde middelen in rekening te brengen, meer zijn dan de 5½ ton, die wij zoeven vermelden als het totaal van de lagere raming der middelen. Dit wijst weer noodzakelijk op anderzijds daartegenover staande vermeerdering der middelen. Deze is dan ook te constateeren bij een geregelde toeneming van de belasting op goud, die een hoogere raming van f 10,000 billijkt, en van een vermeerdering van een kleine ton voor passage- en vrachtgelden voor het vervoer per koloniale spoorweg, dat op f 120,000 wordt geraamd. Deze raming is, zooals wij zeiden, uit den aard der zaak voor den nieuwen spoorweg een ruwe, maar de gegeven cijfers zijn, naar het ons voorkomt, niet te gewaagd gesteld. Brengt de schatting geen teleurstelling, dan zal de opening van het nieuwe baanvak in 1908 in elk geval dit cijfer nog verhoogen.

Is uit het voorgaande te zien, welke groote getallen den doorslag geven tot het verkregen totaal der ontvangsten, daaruit is niet te lezen in welke richting de tegenwoordige bewindsmannen de politiek van Suriname willen leiden; want nieuwe wegen tot versterking der middelen worden niet aangeduid. Die richting is meer te lezen uit de wijze, waarop het beschikbaar komend geld besteed zal worden.

Daarna gaat het blad na wat der kolonie voor positiefs wordt toegezegd in de voor 1907 aangevraagde uitgaven.

Een post, klein in bedrag, maar belangrijk in strekking, vormt „de tegemoetkoming in de oprichtingskosten van en voorschotten aan landbouwers-leenbanken: f 2300.“

Op initiatief van eenige particulieren worden in enkele districten pogingen in het werk gesteld om te geraken tot de oprichting van landbouwersleenenbanken. Reeds zijn er twee tot stand gekomen. Het doel en de inrichting zijn dezelfde als in Nederland van de boerenleenenbanken (systeem Raiffeisen). Haar grondslag ligt in coöperatie en solidariteit van de deelnemers. De uitgetrokken som strekt tot steun van het particulier initiatief; door het verlenen van renteloos voorschot.

De positie der ambtenaren van den rechedienst zal eenige verbetering ondergaan door een nieuwe tractementsregeling. Deze is noodig geworden door de bepaling van de verordening tot vaststelling der formaliteiten bij den in- en uitvoer, waardoor slechts de helft der emolumenten aan de betrokken ambtenaren zal worden uitgekeerd en de wederhelft aan de koloniale kas zal komen. Tevens brengt de nieuwe regeling vermeerdering van werkzaamheden voor de ambtenaren mee en wordt het wenschelijk geacht de drie klassen bij de kommiezen te laten vervallen, maar hen in de plaats daarvan periodieke verhoogen te geven.

Deze hervorming is voor 1907 op ruim f 7000 geraamd. In de Kol. Staten van Suriname vond men de positieve verbetering der kommiezen te karig en ging het voorstel er eerst door, nadat toezegging was gedaan hun aandeel in de emolumenten op een minimum van f 100 te stellen boven hun traktement, dat met f 1200 aanvangt en, met 4 vierjaarlijksche verhoogen van f 200, na 16 dienstjaren tot f 2000 kan stijgen. Inderdaad geen schitterend maximum in het dure Suriname en als belooning voor dag- en nachtdiensten, vaak te presteeren in naargeestige uithoeken der kolonie.

Daarmede, zoo besluit het blad, is een overzicht gegeven van het voornaamste, dat de begroting voor 1907 aan Suriname toezegt. Zij wijst in vele kleine en een paar groote trekken in de richting, door den gouverneur Idenburg in April en Mei j.l. als zijn programma van actie verkondigd; zij bouwt voort op hetgeen de gouverneur Lely in wording achterliet.

Oost-Indische Berichten.

Een betekenisvolle redevoering. Aan het korps diplomatique werd, na afloop der openbare audiëntie op 31 Augustus te Weltevreden, een bijzonder gehoor verleend; de heer J. Pollio, de consul-generaal van Frankrijk en doyen van het korps, sprak zeer welsprekende woorden.

De volgende zinsnede: „Oui, je suis heureux de pouvoir remercier en vous, monsieur le Gouverneur-Général, l'homme, qui a su rendre on ne peut plus aimables les relations établies entre les divers services administratifs et nos chancelleries, par sa haute compréhension des intérêts vitaux d'une merveilleuse région vers laquelle il convient d'attirer sans cesse les capitaux, nationaux ou étrangers, peu importe: le vrai patriotisme n'ayant pas pour condition obligatoire l'égoïsme, surtout quand il s'agit de développement économique et de progrès moral“, gaf Het Soerabajaasch Handelsblad aanleiding tot de opmerking:

„De consul doet uitkomen dat de betrekkingen tusschen de consulaten en den administratieven dienst zoo aangenaam zijn, dank zij de hooge opvatting die de gouverneur-generaal koestert in zake de levensbelangen van een wonderrijk gebied, waaraan onophoudelijk kapitalen moeten worden toegevoerd, eigen of vreemde, dit doet er minder toe; immers voor het ware patriotisme is egoïsme geenszins een noodzakelijk beding, vooral waar het gaat om economische

LAMBEKI WAIEKREUS,

Sumatrastraat 279

b/d Bankastraat.

Den Haag.

Telefoon 1447.

Gandaria assin — Atjar gandaria.
 Palmine (plantenvet) per blik à ½ kilo.
 Bombaye ducks — Windham Corn (mais).
 Nangoeng thee en Pouchong thee.
 Geconfijte assem en Assem koekjes.
 Sagoe Ambon — Daon Sirih.
 Ijskan Tanah — Paroedans etc.
 Geraspte Klapper — Java Rijst.

Abonnement geldig in

BERLITZ

meer dan 170 steden

SCHOOL

ALLEEN

Noordeinde 58 a

Gewaarschuwd wordt tegen

arglistige nabootsing.

ALLE MODERNE

TALEN

Onderwijs Vertalingen

Proefles gratis.

Prospectus franco.

W. POPPINK,

Prins Hendrikstraat 14-14B

DE HAAG.

SPECIALITEIT in het vervaardigen van

Hut-, Mail- en Reis-KOFFERS.

BILLIJKE REPARATIE-INRICHTING voor alle soorten REISARTIKELLEN.

Oranje-Hôtel.

NIJMEGEN.

Speciaal ingericht voor Indische Families.

H. HEIJNEN, Spui 109.

Gedurende de VERBOUWING voortzetting van de

Opruiming

van Gasornamenten, Petroleumlampen, Badtoestellen en Huishoudelijke Artikelen.

Mevrouw VAN DER WERFF

Neo-Malthusiaansch Deskundige

Oudste en meest gunstig bekende inrichting

De éénige inrichting op Neo-Malthusiaansch gebied van geheel Nederland onder Medische leiding.

Speciale behandeling van vrouwenziekten

Stationsplein 45 b/h Rijswijkse plein.

Consult iedere werkdag van 11—2 en 7—10 uur.

Vraagt de Geïllustreerde Gratis-Brochure 40 pagina's groot, Franco als drukwerk. Onder gesloten enveloppe alléén tegen inzendingen van 10 ct. frankkeerzegels.

KAPLAARS

Herderinnestraat 9, den Haag.

ontwikkeling en zedelijke vooruitgang. Heeft men hier te doen met een zachten wenk? Nog jl. Zaterdag wezen wij er op, hoe exclusief onze wetten, — met name de mijnwet —, zijn en hoe hierdoor het vreedende kapitaal wordt weerhouden zich op deze „splendide Archipel” te werpen. De Fransche consul geeft als zijn meening te kennen dat „le vrai patriotisme n'a pas pour condition obligatoire l'égoïsme” maar als onze staatslieden dezelfde opinie hadden gehuldigd, zouden de barrières voor het buitenlandsch kapitaal niet opgericht zijn. Hun vaderlandsliefde heeft zich wel degelijk door zelfzucht gekenmerkt en tevens door vrees.

Dat dit nimmer een goede politiek kan zijn, zal ieder, die niet in een eng kringetje rondkijkt beamen. De Fransche consul te Batavia heeft dus — willens of onwillens — op ons regeeringsbeleid een critiek geoefend die als heilzaam mag worden gekwalificeerd.”

Hetzelfde blad van 4 September jl. schrijft:

Geen vals alarm. Eenigen tijd geleden vernamen wij uit zeer goede bron dat de toestand in Boni zorgwekkend was, zoodat de vrouwen en kinderen der militairen reeds vandaar waren teruggezonden naar Makassar. Aan de Java bode werd dit bericht overgeleid en daar het blad natuurlijk aannam dat het terugzenden der vrouwen en kinderen een feit was, concludeerde het, met ons, dat de houding der bevolking wel dreigend moest zijn, daar men tot een dergelijken maatregel niet spoedig pleegt over te gaan.

Uit een van Makassar ontvangen schrijven, gedateerd 22 Augustus, blijkt ons thans echter, zegt de Java bode, dat het geheele bericht van a tot z verzonnen is. In Boni is het volkomen rustig en aan het naar Makassar opzenden van de vrouwen en kinderen der militairen is zelfs niet gedacht. Onze berichtgever verdient alle vertrouwen.

Tot zoover het Bataviasche blad. Zijn berichtgever te Makassar verdient alle vertrouwen, wordt gezegd, maar ditmaal slaat hij toch de plank mis, want het is een feit, dat met de eerste boot die na den overval van Watampone, Boni's Oostkust aandeed, uit vrees voor een herhaling van het gebeurde, alle vrouwen en kinderen — veel waren het er nog niet — naar Makassar zijn teruggekeerd. Op gezag van onzen berichtgever handhaven wij derhalve onze mededeelingen over den zorgwekkenden toestand in Boni ten volle.

Over de Pasar Gambir te Batavia. De correspondent van het Soer. Handelsblad schreef: Gisteren ben ik eens een kijkje gaan nemen te Batavia op de pasar Gambir.

't Was er allergezellig druk. Bij „Oost en West” moest men queue maken om door het nauwe toegangspoortje te komen; er viel daar heel wat te bewonderen.

Binnenkomende rechts, de kippentoonstelling, prachtige dieren, leghorns minorca's en vele andere soorten.

Een gekakel van jewelste. Ook het nieuwe pluimvee, de konijnen waren de moeite van 't kijken waard. Een mooie collectie zangvogels en nog een paar pauwen trokken veel attentie.

In kleine kraampjes zaten kopersmeden van Gemblongan, Soerabaja, te werken. Japansche houtsnijders beitelde en hamerden, dat het een lust was. Keurig werk komt uit hun handen.

Petitjean van Tangerang had eene mooie collectie hoeden ter bezichtiging. Buitenzorgsche toedoe- en hoedenmakers, waren druk bezig hun fabricaat te

vervaardigen, dat jammer genoeg niet geapprecieerd werd. De hoedenmaker van Tjibinong althans, die toch wat mooie koetsiershoeden maakt, vertelde mij dat hij slechts één toedoeing verkocht had.

De Buitenzorgsche goudsmeden Raiken en Saanan vervaardigden keurige sieraden en raakten heel wat kwijt.

De Buitenzorgsche weverij op Pelidang had prachtige sarongs, sloffes, tafelloopers etc. geëxposeerd. Onder commando van Taal, den hoofdmadoer, waren eenige vrouwen bezig te weven.

Palembangsche kantwerksters tooverden het mooie kant; hoe het aardige jonge meisje niet in de war raakte met de tientallen klosjes, waarmede ze manoeuvreerde, om het fijne kant te fabriceren, is onbegrijpelijk.

Zelfs een étalage uit Batjan was er te vinden.

Een odeurfabrikant, Monsieur Ramier, verkocht reclamefleschjes melatiodeur.

Onze vruchtenvereniging had eene keurige collectie vruchten geëtalageerd, vlak aan den ingang der kermis.

Het gebouwtje waar de blinden werkten trok zeer aller aandacht. Daar zaten de ongelukkigen, borstels, manden en vloermatjes te maken. De gamelanbespelers waren allen blinden, jonge kereltjes sloegen op gongs, een oudere bespeelde de rebab.

Het is te hopen, dat velen een penninge geofferd hebben voor de blinden, vooral nu weer f 125 's maands is bezuinigd op het blindeninstituut.

Pasar Gambir had wel iets van een Hollandsche kermis weg, wanneer men de dronken lui op die kermissen wegdenkt. Alles ging er ordelijk toe. Komt daar eens om op een Hollandsche kermis.

De Troonrede. De gewone zitting der Staten-Generaal is door de Koningin geopend; en bij monde van H. M. heeft het ministerie zijn program nader ontwikkeld.

Wat Nederland betreft, zoo schrijft het B a t. N w b l. kan dat program in enkele woorden samengevat worden: voortzetting van den socialen arbeid, waarbij dan komt de herziening van eenige onderwerpen welke reeds lang urgent bleek, als bijv. de wet op de naamlooze vennootschappen.

Dit alles gaat ons echter voorbij. Wat ons aangaat, is hetgeen voor Indië wordt aangekondigd en dat is al heel weinig.

Dat de regeling van den toestand in de zelfbesturende landschappen van Celebes nog hooge eischen stelt aan civiel en militair, weet men hier al te goed, ten spijt van alle verzekeringen van het tegendeel. De aankondiging der onvermijdelijkheid van de expeditie tegen Badoeng en Tabanan komt al evenmin onverwacht. Welke vruchten de krachtige pogingen om het financieel evenwicht te herstellen hebben opgeleverd, het is reeds vaak aangetoond; en dat verdere verruiming der inkomsten noodig is ter voorziening in de klimmende behoeften: sedert de batige sloten verdwenen, heeft geen minister van koloniën een ander adagium gekend. Zelfs in de manier waarop het gezegd wordt, is niets nieuws te ontdekken.

Maar de aankondiging van een politiek program zoekt men te vergeefs!

De heer Fock is Augustus verleden jaar als minister opgetreden. Het motief, bij de behandeling der begroting voor dit jaar door hem gebruikt om het gemis van een zoodanig program te vergoelijken, gaat dus niet meer op. Evenmin de verontschuldiging dat men van een minister die pas opgetreden is, niets

In deze stad, gelijk in zoovele andere steden, had iedereen altijd alles gehoord.

„Mijn vrouw wilde vandaag bij u belet laten vragen, barones,” ging de Engelschman voort. „Maar misschien zult u niet thuis zijn?”

„Wil u zoo goed zijn, aan Mrs. Chester te zeggen, dat ik haar morgen zelf hoop te bezoeken?”

„Als u wellicht op weg is naar het Duitsche Huis,” sprak Chester met een geestig knipoogje, „dan mag ik u wel verzoeken, mij bij Dr. Krome in vriendelijke herinnering te brengen.”

Maleen lachte over zijn mimiek. „U houdt niet van hem — ik weet het wel. En toch is hij de beste leider, die wij tegenwoordig hebben.”

„En ôf!” stemde Chester beleefd toe. „Maar ik denk aan koning Rehabeam, die zeide: „Mijn vader heeft ulieden met geeselen gekastijd, doch ik zal u met schorpioenen kastijden! Wij waren hier in Oengoedja al blij, toen wij uw lastigen consul Silffa kwijt waren — overigens van top tot teen een gentleman — en nu komt ons die Krome op den hals, die nog tienmaal erger is. Ik heb hem onlangs nog gezegd: Den dag, dat een haai je opslokt, docter, illumineer ik.”

Hij sprak natuurlijk schertsend, maar de scherts was van de soort, die onderliggende ernst moet verbergen.

„Ik hoop, dat het nooit tot die illuminatie komt,” sprak Maleen.

Nog eenige beleefdheidswoorden, en Mr. Chester nam afscheid.

Rainer was, als de meeste Duitschers in de koloniën, een verbitterd Brittenhater.

„Die ouwe spitsboef!” bromde hij.

Maleen haalde de schouders op.

„Wat wil je? Hij vertegenwoordigt zijn land, zooals wij het onze. Ik wilde, dat wij Duitschers allemaal

anders dan soberheid en bescheidenheid kan verwachten in zijn beloften voor de toekomst. Wat zijn richting betreft, herinnerde de heer Fock er verleden jaar aan dat hij daarvan reeds getuigd had in de redevoeringen welke hij de eer had uit te spreken als kamerlid. Welnu, het was de heer Fock die bij de beraadslagingen over de indische begroting op 19 November 1903 tot de toenmalige regeering het verwijt richtte dat zij hem het vertrouwen op de toekomst van Java zou ontnemen „wanneer zij niet energiek optreedt, en wanneer zij niet van een louter overleggende en overwegende regeering wordt een handelende.” Het was dezelfde heer Fock die toen getuigde dat, naar hem voorkwam, de regeering nooit in zoo'n voordeelige positie is geweest, want er was een goede stemming voor Indië; die smalend sprak van het lijstje van hervormingen, te bestrijden uit het door Nederland te betalen renteloos voorschot van dertig millioen, resultaat van maanden overleg, maar welk lijstje in enkele uren, ja, in enkele minuten, had kunnen worden opgeschreven. Het was óók de heer Fock die er aan herinnerde dat spoed noodig is; dat de regeering wist hoe de toestand inderdaad zoo is dat hulp moet worden verleend; dat de gewone middelen niet meer kunnen opbrengen, dat op de inlandsche bevolking geen meerdere lasten mogen worden gelegd. Zoo zullen er nog tal van nuttige wenken van den heer Fock genoemd kunnen worden als onderdeelen eener politieke geloofsbelijdenis.

En dezelfde heer Fock, minister geworden, komt, na een jaar aan het bewind geweest te zijn. met leegte handen!

De regeering van den heer Fock is, ten opzichte van de groote vraagstukken welke Indië beheerschen, nog steeds aan het overleggen. Die regeering is ook nu tegenover Indië in een voordeelige positie: er is een strooming in de Kamer ten gunste van Indië. Insteede van een lijstje dat in enkele uren, ja, in enkele minuten opgeschreven zou kunnen worden, geeft die regeering een lange lijst van lapmiddeltjes. en toch geldt voor nu nog meer dan voor 1903 dat er vooral spoed noodig is bij de hervormingen. En de regeering van den heer Fock heeft niet begrepen dat de gewone middelen niet meer kunnen opbrengen. Integendeel: zij haalt ervan wat er nog van te halen is.

Tot troost krijgt men de mededeeling dat de toestand in menig opzicht zeer bevredigend is. De donkere bril van 1903 heeft plaats gemaakt voor een sterk vergrootend.

Het eenige essentiele uit de troonrede blijft dus de aankondiging van het wetsontwerp om aan Indië, ook financieel, grootere zelfstandigheid te verleenen. Dat wij dezen stap van harte toejuichen, hebben wij reeds gezegd.

Na den Brand in den Brand. Zondagavond brandde, zooals men weet, de rijstpellerij van het land Tjipinang boven Meester Cornelis af. Eigenaar daarvan was Oey Boen Tjwan die, naast landeigenaar, ook groothandelaar in rijst was.

En sedert is Oey Boen Tjwan verdwenen. Men zegt dat hij als Europeaan — want hij spreekt hollandsch, fransch, engelsch en duitsch — op een boot is gestapt. Anderen beweren dat hij vertrokken is na behoorlijk van zijn pas te zijn voorzien. Hoe het zij: weg is hij.

En met hem het geld dat men hem vol vertrouwen gaf, ongeveer een kwart millioen.

Ziehier een lijst van crediteuren. Zij maakt geen aanspraak op volledigheid:

zoo doordrongen waren van de noodzakelijkheid, onze nationale huid heel te houden, als de Engelschen.

„Ik heb slechts ten uwen believe uw broer nog niet weer weggezonden,” zeide Krome tot Maleen. „Bezigheid is er voor zulk een degelijk officier altijd genoeg.”

Maleen had een kleur gekregen. „Laat u toch nooit weer op die wijze aan mij gelegen liggen! Die gedachte vind ik verschrikkelijk. Ik zou gaarne helpen, maar voor niets ter wereld wil ik in den weg zijn.”

„Ik zal mij naar uw wensch richten, baronesse,” antwoordde hij bedaard.

„Wanneer ik zulk een verzoek aan George gedaan had,” dacht Maleen, „dan had hij onvoorwaardelijk neen” gezegd. Want hij wil mij wel op zijn manier aangenaam zijn, maar niet op de mijne. Dat er veel is, waarom ik oneindig meer geef dan om behagelijkheid en veiligheid, ziet hij niet in. Krome daarentegen begrijpt, dat iemand, naar zijn eigen wil gelukkig of ongelukkig worden moet.”

Zij zat in een Japansch rieten stoel in Krome's werkkamer. De secretaris van Krome, een Duitsche Rus en politiek vluchteling, had hen zoeven met de officiele paperassen verlaten.

Meer dan een uur lang hadden zij samen gelezen, geschreven, besproken en dediceerd, de Rus als zijwend uitvoerder, Maleen met gespannen opmerkzaamheid luisterend, nu en dan een enkele opmerking makend.

„Als u eens wist, welk een invloed u over mij verkregen heeft,” zeide Krome, als verwonderd over zichzelf. „Ik zou nooit geloofd hebben, dat het mogelijk was.”

„Ik? Invloed over u?”

„Menigmaal komt het mij voor,” vervolgde hij, „dat

FEUILLETON.

In het Land van Belofte.

Naar het Duitsch van
FRIEDA VON BULOW.

X.

Deze romantische, plechtig stille straten, met haar geheimzinnige muurpoortjes, waren van zeer prozaïsche geuren vervuld: hier de uitwasemingen van een kameelenkaravanserai, terstond daarop de onuitspreklijk walgelijke stank van gedroogd haaienvleesch, en, zich daarmede nog vermengend, een door haar intensiteit eveneens bijna tot onpasselijkheid brengende kruidnagellucht.

Toen Maleen op het plein voor het toehuis, waar een groot aantal zakken met specerij ter verzending gereed lagen, wegens den doordringenden, zoetelijken geur, haar stap wilde versnellen, hield Rainer haar tegen.

„Hier moeten wij juist heel langzaam loopen,” legde hij haar uit, „want hier zien ons de Arabische grooten op de terrassen van het stadhouderspaleis. Als wij in onzen gang haast aan den dag leggen, zullen zij een min denkbeeld opvatten van onze educatie en onzen rang.”

Zij ontmoetten den Engelschen consul-generaal. Hij vroeg beleefd naar den welstand der baronesse.

„Ja, denk eens aan, Mr. Chester, ik zit hier als „stroweduwe”, zooals wij in Duitschland zeggen. Mijn man is op reis naar het binnenland.”

„Met den heer Kramer. Ik heb het gehoord.”

Dienst 11 (A) zoude zoo kunnen blijven, met opname van de Z. W. Eil. en terugkerende, aansluiting hebben met een rechtstreeksche boot naar Soerabaja.

Dienst 13 B. zou worden een maandelijksche en via Ambon, de zuidkust van Ceram, Fak-Fak, de Key eil. E. Larat, Adaut en Aroe eil. bedienen.

Ook dienst 12 zou deze route kunnen maken, en zou door de regeering half gesubsidieerd kunnen worden.

Nog wordt er op initiatief van den resident van Timor op aangedrongen, zoo mogelijk alle plaatsen aan de Timorlijn, zoo ook Merauke een directe postverbinding met Soerabaja, eventueel via Makassar te verzekeren.

Verder deelde de heer Colijn nog mede, dat Toboengoe en Losoni aan het sultansbestuur van Ternate zullen worden onttrokken en bij Menado ingedeeld, hetgeen de afdoening van eventuele hangende geschillen met de daar wonende handelaars zeer zal bespoedigen. De sultan van Ternate zal daarvoor eene schadeloosstelling ontvangen van plm. f 4000 's jaars.

De heer Colijn stelt ten slotte de Kamer voor het besprokene in overweging te nemen en het resultaat daarvan binnen een maand aan hem kenbaar te maken. Hij gaf mede als hoofdzak aan, dat het doel moet zijn, door intrekking van thans bestaande, volgens hem niet zoo meer noodige subsidies, b. v. de dienst van 10, de Regeering de belangrijke uitgaven die eene verbeterde communicatie met Merauke zal tengevolge hebben, niet al te zwaar te maken.

Personalia.

Door de benoeming van den O.-I. hoofdambtenaar dr. **C. Snouck Hurgronje** tot hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Leiden, lijdt de Indische dienst een gevoelig verlies, zegt de Minister van Koloniën in de toelichting tot het hierna te noemen wetsontwerp. „In tal van aangelegenheden zowel van politieke en economische als van wetgevend en wetenschappelijke aard, vaak ook in die betreffende het bestuursbeleid, maakte de Indische Regeering een nuttig gebruik van de voorlichting van dien geleerde en deskundige bij uitnemendheid op het gebied van inlandsche en Arabische zaken. De Minister acht het wenschelijk de voorlichting van dr. Snouck Hurgronje, ook na zijn pensionering als O.-I. hoofdambtenaar zooveel mogelijk voor de Regeering te behouden en hem derhalve, in overeenstemming met den wensch van hem zelf, als adviseur voor Indische en Arabische zaken aan het Departement van Koloniën te verbinden. Daarvoor zou hij een toelage van f 3000 's jaars ontvangen.

Een wetsontwerp tot aanvulling van de loopende begroeting van Koloniën met dien toelagepost (f 750 over 1906) is bij de Kamer ingediend.

Dr. Snouck Hurgronje zal den Indischen dienst verlaten en als adviseur aan het Departement kunnen verbonden worden bij de aanvaarding van het hoogleraarambt. Vermoedelijk zal dit nog in den loop van October plaats hebben.

Amsterdam-Deli-Cie.

De administratie dezer maatschappij deelt mede, dat de heer **D. W. Kappelle**, van verlof teruggekeerd zijnde, het beheer over de onderneming *Jadang Boelan* weder heeft aanvaard.

De controleurs bij het binnenl. bestuur op de bezittingen buiten Java en Madoera **De Haan** en **Savers** zijn door den directeur van binnenl. bestuur aangewezen voor Bali, met opdracht, dat zij hun bestemming onverwijld moeten volgen.

De benoemde controleur **J. E. Franken** is belast met het bestuur over de onderafdeeling Soemalata.

Aan den aspirant controleur te Poerbolinggo **H. Mullenfeld**, is wegens ziekte een maand verlof verleend naar Djokdjakarta.

De commissie voor den stationsdienst bij de staatsspoorwegen op Java **J. Lentze**, is wegens ziekte eervol uit zijne betrekking ontslagen.

Aan den controleur van Redjang Lebong **D. G. Hooijer**, is wegens ziekte een maand verlof verleend naar Batavia.

De opzichter der derde klasse bij den staatsspoor op Java **H. J. A. E. Oudhoff**, is geplaatst te Djokdjakarta.

Aan den verificateur der vierde klasse te Makassar **G. P. C. Harmsen**, is wegens ziekte een maand verlof verleend naar Lawang.

De onderopzichter der tweede klasse bij den staatsspoor te Tjiawi **D. J. Landman**, is naar Djeroeklegi overgeplaatst.

De onderopzichter der derde klasse bij den staatsspoor te Batavia **J. Buijs**, is overgeplaatst naar Tjiawi. Eervol ontheven van het ambt van tijdelijk buitengewoon deurwaarder bij den raad van justitie te Batavia voor de zaken in de afdeeling Lebak **J. B. Hartelust**, aspirant-controleur van binnenlandsch bestuur en benoemd tot zoodanig **J. G. Martel**, 1e klerk op het assistent residentiekantoor te Rangkasbetoeng.

Benoemd tot buitengewoon substituut griffier bij den landraad en bij het residentiegerecht te Madioen **S. A. A. van Steenberghe**.

De eerste luitenant **F. H. Ockerse**, van het twaalfde bataillon infanterie is overgeplaatst naar de troepenmacht van Celebes, Menado en Timor ter nadere indeeling.

De eerste luitenant **L. Dersjant**, overgeplaatst naar de troepenmacht van Celebes, Menado en Timor ter nadere indeeling, is ingedeeld bij het garnizoensbataillon van Celebes, Menado en Timor (corpsgedeelte te Makassar).

West-Indië.

Suriname. De gouverneur heeft aan de Koloniale Staten een ontwerp-verordening aangeboden, onder meer strekkende om den verkoop van opium te regelen.

Het gebruik van opium is niet alleen schadelijk voor de gezondheid van hen, die er een gewoonte van maken maar bovendien, als het eenigszins algemeen wordt een ernstig sociaal gevaar, zooals de ervaring elders leert, zegt de gouverneur in zijne toelichting op het ontwerp, daarbij vooropstellende dat voor Suriname met zijn vele Britsch-Indiërs zulk gevaar nog meer te duchten is van het gebruik van ganja en andere stoffen.

Daar een absoluut verbod niet wel mogelijk is door te voeren, moet thans worden volstaan met de reglementering van den verkoop van opium en daarmede overeenkomende stoffen, waardoor een inzicht kan worden verkregen in het gebruik en de factoren waardoor dat wordt beheerscht.

Dit eenmaal bekend, waarvoor een tijdvak van tien jaren voldoende wordt geacht, zal een verbod van bezit en gebruik niet alleen kunnen worden uitgevaardigd, maar ook worden nageleefd.

Het ontwerp stelt een verbod in op de teelt van den papaver en van *cannabis sativa*, en staat den invoer van opium enz. alleen toe aan door het bestuur toegelaten groothandelaars, den verkoop alleen aan daartoe toegelaten groot- en kleinhandelaars, die resp. voor het recht om hun beroep uit te oefenen 1000 en 120 gld. 's jaars hebben te betalen. Niemand met uitzondering van deze erkende handelaars benevens ook van de apothekers, mag meer dan 50 gram opium in zijn bezit hebben. Het ontwerp bedreigt overtreding van de verbodsbepalingen met gevangenisstraf van één tot zes maanden en geldboete van 2000 tot 5000 gld. tezamen of afzonderlijk.

De Koloniale Staten hebben reeds hun eindverslag uitgebracht op het ontwerp betreffende de doortrekking van den spoorweg tot Dam.

Met begrijpelijke instemming, na hetgeen wij in ons vorig overzicht te berde brachten omtrent deze quaestie ontleenen wij aan het, door Onze West gegeven uittreksel van bedoeld verslag het volgende:

Van verschillende zijden werd de vrees uitgesproken dat het totstandbrengen van den rivierovergang met een kabelspoorweg de thans bestaande bezwaren tegen het vervoer, niet het minst van machinerieën, niet zal opheffen. Aan meerdere leden wilde het voorkomen dat met behulp van een dergelijk vervoermiddel vervoeren van eenigszins belangrijk gewicht niet gemakkelijk kunnen worden vervoerd, zoodat, nu het vervoeren bestaat aldaar een wekelijkschen dienst in te voeren veel oponthoud en zelfs groote belemmering in het vervoer niet zullen uitblijven. Niet alleen toch waar het betreft het verzenden van groote hoeveelheden provisiën naar de goud- en balatavelden, maar ook bij het verzenden van balata naar de stad, wat dikwijls in belangrijke hoeveelheden tegelijk geschiedt, zal, dacht men, een belangrijk vervoer langs de kabelbaan niet kunnen plaats hebben, zonder groot oponthoud te veroorzaken. Hierdoor zouden de goud- en balata-industrie in deze rijke zone niet die belangrijke uitbreiding krijgen, die van het totstandkomen van den spoorweg verwacht mag worden.

Gevraagd werd daarom hoe het bestuur zich voorstelt dat het vervoer voorbij Kadjoe zal geschieden. Zal de trein van den anderen oever der rivier eerst vertrekken wanneer de geheele lading van de stad aangebracht door middel van de kabelbaan is overgebracht? Zullen ook de passagiers al dien tijd moeten wachten? Dit zal, meende men, belangrijk oponthoud medebrengen, indien slechts goederen met een beperkt gewicht telkens kunnen worden overgevoerd met het kabelspoor. Zelfs zou het verder vervoer per trein zoodoende denzelfden dag wel eens onmogelijk kunnen blijken. Gesteld dat zware voorwerpen of omvangrijke ladingen bij Kadjoe zullen moeten worden overgeladen in vaartuigen om verder te worden vervoerd, dan zoude dit tengevolge van den lagen waterstand in den drogen tijd onmogelijk kunnen geschieden. In den regentijd daarentegen is het niet raadzaam machinestukken van eenigen omvang te vervoeren omdat het vervoer te land van af het eindpunt van den spoorweg tot aan de bestemming zeer moeilijk, tijdroovend, en kostbaar, zool niet onmogelijk is. Immers het land loopt dan meestal onder en de grond is zoo doortrokken van het overtollige water dat dergelijke zware voorwerpen in den drassigen bodem veeltijds blijven steken. Indien vervoer te water van Kadjoe naar den tegenoverliggenden rivier-oever noodig zal zijn, zou men er toe moeten besluiten deze voorwerpen in den regentijd op te voeren en bij het eindpunt van den spoorweg in kampen op te slaan, teneinde ze in den drogen tijd van daar over

land naar hunne bestemmingsplaats over te brengen een hoogst primitieve, tijdroovende, moeilijke en kostbare wijze van handelen, weinig verschillende met de thans bestaande.

Vandaar dat verscheidene leden van het bestuur in overweging meenden te moeten geven liever over te gaan tot het aanvragen van een grooter crediet, nl. van f 800.000.— teneinde al dadelijk tot den bouw van een spoorbrug te kunnen besluiten, zonder welke de voordeelen aan het totstandkomen van den spoorweg verbonden in niet geringe mate zouden verloren gaan.

De overige leden, hoezeer in 't algemeen de juistheid van het door de anderen in 't midden gebrachte niet betwistende, konden zich op de daarvoor in de Memorie van Toelichting aangevoerde gronden volkomen vereenigen met het plan tot het bouwen van een hangkabelbaan, die h.i. vooral in de eerste jaren, wel voldoende zal zijn voor het verkeer, wanneer door de spoorwegdirectie tevens gezorgd werd voor het afladen, overbrengen en weer opladen van de goederen.

Mocht het bestuur intusschen de juistheid erkennen van de door de eerstbedoelde leden geopperde bedenkingen tegen het kabelspoor, zoodat de uitbreiding der industrie daardoor zou worden belemmerd, dan zouden de aan 't woord zijnde leden het Bestuur wenschen aan te bevelen den bouw van de spoorbrug nogmaals in overweging te willen nemen.

Hetzelfde blad stelt zich in het nummer van den 19n September 11. de vraag of de mijnexploratie van gouvernementwege buiten het Lawa-gebied dient te worden voortgezet, met name gelijk beoogd wordt in het Lely-gebergte en komt daarbij tot de volgende conclusie:

„Die landstreek is thans nog zeer moeilijk te bereiken. Zij ligt dan ook vrijwel buiten het gebied der geregelde exploitatie. Alleen de sporen van stroopers zijn er in ruime mate aangetroffen. Een exploratie van dit gebied, vooral eene wetenschappelijke met al den daaraan verbonden omslag, zal dus aanzienlijke offers vergen.

Wij vragen ons af of die offers gerechtvaardigd zijn. Wordt de spoorweg doorgetrokken tot Dam aan de Boven-Sarakreek, dan zal men over enkele jaren op betrekkelijk gemakkelijke wijze tot de nabijheid van bedoelde landstreek kunnen doordringen. Van Dam uit, waar natuurlijk een vestiging zal ontstaan, zal men veel gemakkelijker en veel minder kostbaar dan thans expedities kunnen uitzenden tot onderzoek van de bedoelde landstreek. Dit onderzoek zal stellig ook meer afdoende kunnen zijn dan thans, nu de reis alleen naar het woeste oord een onderneming van belang is.

Staakt de mijn-exploratie, zouden wij in gemoede raden, en gebruik wat er nog over is, voor een spoorbrug over de Suriname-rivier. Het geld is nu wel eenmaal aangewezen voor de exploratie, maar als deze zoo weinig nut oplevert is het toch beter het voor nuttiger doeleinde te bestemmen.

Van Vreemde Koloniën.

Arbeids-regelingen. Het arbeidersvraagstuk is voor de meeste koloniën een quaestie, die heel wat hoofdbrekens kost. In enkele deutsche koloniën heeft men om in den arbeidersnood te voorzien toevlucht genomen tot een middel dat weinig navolging verdient, namelijk in Oost- en Zuidwest-Afrika, waar de krijgsgevangen opstandelingen aan de europeesche ondernemingen worden afgestaan, om daarop te worden te werk gesteld. Arbeid en wel geregelde arbeid is zeer zeker voor nog op 'n lagen trap van beschaving staande volkeren een deugdzaam middel van opvoeding. Maar de wijze waarop in die koloniën de arbeidsprestatie wordt afgedwongen van krijgsgevangenen, somwijlen op honderden kilometers van hunne woonplaatsen, doet een weinig denken aan de oude dagen van oom Tom.

De bron, waaruit geput wordt, blijkt evenwel in Oost-Afrika niet genoegzaam te vloeien en erkend moet thans worden, dat men daar een beteren weg wil gaan bewandelen. Elf van de grootste ondernemingen hebben, gesteund door het gouvernement, een Syndicaat gevormd, dat nu reeds over een kapitaal van 100000 marken beschikt en zich met de werving van arbeiders zal belasten, door tusschenkomst van een door het bestuur te zijner beschikking gestelden agent, die zich in het binnenland zal vestigen.

De contracten worden voor een duur van 180 dagen gesloten, waarbij de dagen van afwezigheid wegens ziekte na afloop der zes maanden moeten worden ingehaald. Elken contractant zullen zes maandkaarten worden uitgereikt, om daarop de dagen dat gewerkt is te kunnen inschrijven. Aanvragen om arbeiders zijn aan de Deutsch ostafrikanische Gesellschaft te Dar-es-Salam te richten, met storting van 10 roepijen per arbeider voor de kosten. Het minimum-loon bedraagt 12 roepijen (1 roepij = 80 cents) in de maand. Het logies moet voor de te verwachten arbeiders in gereedheid zijn gebracht, en aan ieder hunner zal een wollen deken moeten worden uitgereikt.

Men schat het aantal thans benodigde arbeiders op 10000, maar wanneer op de nieuwe plantages met oogsten wordt begonnen zullen er 15 tot 20000 moeten wezen.

Ook in Fransch-Congo is nu onlangs een nieuwe regeling van den arbeid voorbereid, die aan de goedkeuring van het ministerie van koloniën zal worden

onderworpen. Hierbij is ook een Syndicaat gedacht, gevormd uit de ondernemingen, dat met de zorg voor de werving zal zijn belast en hiertoe een geschikt persoon als agent moet aanwijzen, wiens aanbiedingen door tusschenkomst van het bestuur ter kennis van de inboorlingen zullen worden gebracht. Het loon wordt in baar geld betaald — tot nu toe geschiedde dit in koopwaren — en het minimum voor elke streek door een commissie vastgesteld, die ook zal hebben te beslissen over het, aan de arbeiders uit te keeren ration of de daarvoor toe te kennen indemniteit. Elke maand zal deze agent aan het bestuur het volle bedrag moeten ter hand stellen van de, aan de door hem aangeworven arbeiders verschuldigde loonen. Rechtstreeksche voorschotten aan den contractant mogen het twee-derde van het loon niet overschrijden. Deze voorschotten kunnen door de lokale agenten ter plaatse worden ingehouden, op vertoon van een door twee getuigen geteekenden voorschotstaat van den werkgever. De onkosten voor deze agenten worden als te verrekenen voorschotten door den betaalmeeester ter hoofdplaats over het totaal der loonen omgeslagen en ingehouden. De inspecteurs voor de ondernemingen zullen telkens bij hunne inspectiën alle boekjes verifieeren en er streng op toezien dat geen rechtstreeksche boeten door de werkgevers worden opgelegd. De boekjes moeten ook de dagen van afwezigheid vermelden. Is ziekte schuld aan die afwezigheid, dan wordt aan den contractant de helft van het loon uitbetaald, die op kosten van den werkgever moet worden verpleegd, mits de ziekte niet van langer duur zij dan een maand. Is de ziekte het gevolg van een ongeval bij den arbeid, dan heeft de contractant recht op een schadeloosstelling en terugzending naar zijn woonplaats zoo noodig, op kosten van den werkgever.

Is de afwezigheid aan andere oorzaken toe te schrijven, kwade wil of luiheid van den arbeider, dan wordt hem het volle loon over de dagen van afwezigheid ingehouden en bovendien een boete opgelegd, ten bedrage van het één-derde van de aldus ingehouden som. Deze inhoudingen en boeten worden door de plaatselijke bestuursagenten eens in de drie maanden voorgeschreven op vertoon van daartoe, door den werkgever aan te leggen lijsten, die door de inspecteurs zoo dikwijls zij daartoe in de gelegenheid zijn, moeten worden geverifieerd.

Bij afwezigheid van meer dan dertig dagen over een heel jaar verdeeld, is het contract rechtens ontbonden en heeft de contractant zijn recht op terugzending op rekening van den werkgever verspeeld.

Het bedrag, dat aldus, mede ter hoofdplaats, wordt ingehouden aan kortingen en boeten, wordt in een bijzondere kas gestort, waaraan ook het volle bedrag van het loon der deserteurs ten goede komt, na aftrek van alle mogelijke voorschotten. Deze gelden zullen worden besteed voor inrichting van hospitalen als anderszins voor inboorlingen, voor terugzending van contractanten of om steun te verleen aan hulpbehoevende huisgezinnen van contractanten.

Altijd die engelsche superioriteit. Een zekere Wollaston brengt in de Times weer eens nieuw materiaal bij voor de campagne tegen den Congo-Staat, waarin het kleine engelsche clubje van Liverpool en de heer Fox Bowne met zijn Vereeniging tot bescherming van den inboorling in vreemde koloniën wel te verstaan — overigens vrijwel alleen beginnen te staan, Wollaston heeft een tocht gemaakt in de buurt van den Ruwenzori, onlangs door den hertog der Abruzzen beklommen. De man werd op het gebied van den Congo-Staat met zijn karavaan door inlanders aangevallen, natuurlijk geheel buiten zijn schuld. Gewone haat tegen den Europeaan, gewekt door het optreden van de ambtenaren van den Congo-Staat, had het hem gedaan. En de heer W. aan het vergelijken trekken — aan deze zijde van den Ruwenzori engelsch Oegando, waar alles zoo rustig is, de menschen zoo tevreden zijn, aan gene zijde belgisch Congo, waar alles te wenschen laat, zoodat de menschen er in massa's naar het engelsch bestuur verlangen — annexatie dus in het belang der menschelijkheid en der wetenschap.

Mooiste is evenwel dat juist het omgekeerde valt waar te nemen en de Oegandanezen bij scharen tegelijk de grenzen over trekken, om aan de zegeningen van het engelsch bestuur te ontkomen, welks gevoelens in Oeganda, voor europeesche kolonisatie geschikt geacht, tegenover den inlander genoegzaam bekend zijn, zoodat dan ook onlangs een engelsch bestuursambtenaar, Gait, in het vredelievend Oeganda door een inboorling werd vermoord. In de aanklacht werd een moordenaar als motief toegeschreven de wensch om „de Europeanen het land uit te jagen, dat zij bezig waren ten gronde te richten.”

Stond ware menschlievendheid in het vaandel der Congo-Reformers en hunne adepten geschreven, dan zouden ze wat meer aandacht schenken aan wat in de engelsche koloniën zelve geschiedt, zooals b.v. bij den jongsten naturellen-opstand in Natal, waar een kolonel Mackenzie het volgende officieele rapport, onlangs door de Morning Leader gepubliceerd, waagde te verzenden betreffende de aanval op het kamp van Matshuveli:

„Bij het aanbreken van den dag hebben mijne colonnes, van verschillende richtingen gekomen, de omringende hoogten bezet en weldra was elke uitweg voor den vijand afgesloten. Ik heb het voornaamste

deel van de vallei door de artillerie lichtelijk onder vuur doen nemen, waarna ik een jacht op de inboorlingen heb georganiseerd, die uitstekend slaagde, want 574 rebellen werden gedood. Wij hebben twee of drie geweren buit gemaakt, maar de meeste onzer vijanden waren slechts met assegaaien en schilden uitgerust. Van onzen kant werden geen verliezen geleden. Al onze troepen hebben goed gewerkt.”

De post in Indo-China. De directeur-generaal der posten in Indo-China, Viale, heeft er wat op bedacht om de landelijke gemeenten van den dienst der posten te laten profiteren.

De post wordt dagelijks tusschen de hoofdplaatsen der provinciën door koeriers te voet of te paard overgebracht, die om de 15 kilometers worden afgelost, langs den grooten mandarijnen-weg van Zuid naar Noord de kust volgende, langs de chineesch-tongkineesche en fransch-siameesche grenzen.

Langs den door dezen koeriers, trams geheeten, gevolgden weg zullen in de verschillende plaatsen bussen worden geplaatst, door de trams te lichten, die de poststukken aan het eerstvolgend postkantoor afleveren. In de, meer binnenwaarts gelegen plaatsen zullen bussen geplaatst worden, door een notabelingezetene te lichten en aan den meest nabijzijnden tram af te leveren. (Op de verschillende relars of wisselplaatsen bevinden zich hiertoe wachthuizen.)

De trams, bedoelde notabelen, en verder de debitanen van de verschillende regioën, zijn tevens met den verkoop van postzegels belast.

Verdere faciliteiten voor het postverkeer bieden de stoombooten der Messageries fluviales en andere stoomvaart ondernemingen, waar aan de landingsplaatsen vier booten bussen zullen worden geplaatst, door een notabele ter plaatse te lichten, die de poststukken in een op elke boot aanwezige bus stort.

C'est simple comme bonjour! En goedkoop ook waarschijnlijk. Misschien wel te goedkoop, waar dit verkeer ook aan de europeesche planters in het binnenland moet ten goede komen, die wel eens stukken van waarde zullen hebben te ontvangen of te verzenden, welke langs dezen eenvoudigen weg wel konden verdwijnen.

Zoo zijn onze manieren. Onlangs werd een kapitein der constabulary in de Philippijnen, R. H. Page, uit den dienst ontslagen, wijl hij een zijner ondergeschikten op een tocht naar Negros had laten verdrinken — hij had den man gelast naar het schip te zwemmen en wierp hem, toen zijn ondergeschikte zich in een bootje liet overzetten, zelf weer te water, allen, die den zinkende hulp trachtten te bieden, met den revolver in de hand bedreigend. Onlangs zagen de ingezetenen van Cebu, waar de man vroeger als chef der constabulary ook al de noodige arbitraire handelingen had begaan, dit factuurtje aan wal stappen als gouvernements-ambtenaar, land-agent, belast met de uitgifte en registratie van domein-gronden en privaateigendommen, op 'n tractement, hooger zelfs dan hij in zijn vorige betrekking had, waaruit hij als onwaardige was ontzet voor een feit, waarvoor men als het een Philippijner betreft één-twee-drie het hennepvenster bereidt.

Als twee hetzelfde doen, is het nog niet hetzelfde.

De marionetten van Calcutta. Men heeft zich in Engelsch-Indië afgevraagd indertijd, hoe het toch kwam, dat de agitatie tegen de verdeling van Bengalen, die in de maand Februari II. een natuurlijke dood scheen te zullen sterven in de daarop volgende maand Maart plotseling weder opleefde en aanhield tot het ontslag aan sir Bampfylde Fuller werd verleend en de leider der beweging, Surendra Nath Banerjee zich door kronings-comedie in de oogen van de eigen landgenooten bespottelijk maakte.

Het raadsel is opgelost door het schrijven van het lid van het Lagerhuis O'Donnell van den 2en Maart II. aan den heer Banerjee, vertaald luidende als volgt: „Particulier. Waarde heer Banerjee, ga door met agiteeren en doe het goed. Groote massa-meetings zijn het nuttigste. Uwe zaak is zoo rechtvaardig mogelijk, en ik hoop dat gij uwe stem zult laten hooren. Alles hangt van ulieden in Indië af, en bedenk dat een Whig niets doet tenzij daartoe gedrongen. Geheel de uwe. C. J. O'Donnell. P.S. Houd massa-meetings bij het dozijn in elk district — binnen en buitendeurs. Morley zal toch toegeven.”

O'Donnell trok dus aan het touwtje en de marionetten van Calcutta dansten er lustig op los. Maar de touwtjes zijn wat lang. De vriend van Indië in Engeland, die thuis zoovele meetings bijwoonde, waar men zoolang als het duurde vandaag voor dit, morgen voor wat anders zich opwond om als het zaakje was afgelopen weer kalmpjes aan z'n bezigheden te gaan of ordelijk te staken, begreep niet, dat het 'n gevaarlijk spelletje was, hetwelk hij daar op touw zette.

Toch heeft hij er blijkbaar nog niet genoeg van, want waarschijnlijk uit dezelfde bron is een zeer vrouwelijk schrijven, dat evenwel door een hindoesch redacteur, Bepin Chandra Pal, in zijn blad werd gepubliceerd en o.a. het volgende bevatte:

„Wat vier weken geleden absoluut hopeloos scheen, schijnt nu hoopvol. Er zijn aanwijzingen, dat het kabinet de verdeling-quaestie nog eens in overweging wil nemen. . . . Zorg dat een meeting van invloedrijke lieden van aanzien in September een krachtige, goed bereedeneerde memorie aanneemt, waarin nieuwe plannen van verdeling worden voorgesteld,

gegrond op overwegingen van ras- en taal-quaestie, en bied deze memorie door tusschenkomst van de indische regeering aan den minister voor Indië aan. Bengalen heeft de laatste elf maanden prachtig gewerkt — Bengalen zal nog een weinig langer moeten werken — niet hysterisch, maar rationeel en krachtig, om duidelijk te maken dat het de tegenwoordige verdeling niet wil.”

Het schijnt dat dit schrijven voor de marionetten van Calcutta 'n ware puzzle was. Eerst massa-meetings bij het dozijn tegen de heele verdeling-gericht, nu 'n enkele meeting, die een nieuwe verdeling zal moeten vragen.

„Bewaar ons voor onze vrienden in het moederland,” zal zeker menig Indiër, die het wel meent met zijn land, thans zeggen, nu het blijkt, dat de beweging in hoofdzaak een kunstmatige was, gevoed door lieden, wie het om 'n overwinninkje te doen is tot bevrediging van eigen eerzucht, waarvoor ze desnoods heel Indië, dat voor zijne ontwikkeling in de eerste plaats rust behoeft, in vuur en vlam zouden willen zien opgaan. Mooie vrienden.

INGEZONDEN.

Java tusschen Duitschland en Japan.

In het laatste Zondagnummer van „De Weltspiegel”, de halfwekelijksche illustratie van het Berliner Tageblatt, zien wij een drietal kiekjes uit Java's binnenland, het eerste een rivier aan welke oever Inlanders bezig zijn een bamboe-vlot te vervaardigen, het tweede een *Wajang Wong*, dat wil zeggen een *Wajang* niet met poppen maar met levende personen, het derde een interieur met twee heeren in het Indische *déshabillé*, uitrustende in de bekende gemakkelijke stoelen, en met een drietal inlanders, meer op den achtergrond.

Het typische bijchrift luidt aldus:

„Japan vestigt, naar men zegt, zijn begeerige schuine oogjes op het heerlijke Java, die parel in den Kroon der Nederlanden. Java zou in alle richtingen doorkruist worden door Japansche spionnen, terwijl in de arsenalen en op de werven in Japan een koortsachtige bedrijvigheid heerscht. Aldus luiden geruchten, tot nu nog onbevestigd. Op het paradijsachtige eiland van de Soenda-groep is het ondertusschen nog rust en vrede. Alles gaat er zijn gewone gang.

De inboorlingen laten als sedert onheugelijken tijd hunne bamboevloten de *kali* (rivier) afdrijven. In de huizen geven de Europeanen zich in hunne lichte sarong, die bonte kleedingstukken, aan het dolce for niente over. En de kunstenaars van den *Wajang Wong* voeren in hunne spelen, die soms nachten achtereen duren, voor het volk overoude Javaansche sagen op.”

De Deutsche keizer heeft een deel zijner onderdanen onlangs als „*schwarzer*” gesignaleerd. Men behoeft geen Nederlandsche *zwartlijker* of *pessimist* te zijn om weinig ingenomen te zijn met zulke proefjes van *Duitsche* en *Japansche* belangstelling in de aangeduide parel onzer koloniën.

J. L. SWART.

Sprokkelingen op begrootingsgebied.

De 2e en ook de „3de Kamer” hebben zich uitgesproken over het Ontwerp-Indische begrooting voor 1907. Bovendien heeft „Moederland en Koloniën” een reeks aantekeningen op dat ontwerp in druk uitgegeven. Uit betreffende stukken en relazen tekenen ik het volgende aan:

In de afdeelingen der 2e Kamer is door één lid de wenschelijkheid uitgesproken om ook wat te doen voor het onderwijs van Inlandsche meisjes! De overige 99 leden gevoelen schijnbaar voor de verstandelijke ontwikkeling dier meisjes nog niets.

In de „3e Kamer” heeft één spreker betoogd, dat ook middelbaar en hooger onderwijs voor Inlanders op Java had moeten zijn ingevoerd. Te oordeelen naar het stilzwijgen overigens dienaangaande bewaard, moet worden aangenomen dat het denkbeeld der vervollediging van het inlandsch onderwijs, in die mate, dat voor Inlanders op dit gebied hetzelfde bereikbaar zij als voor Europeanen, nog niet ruim wortel heeft geschoten.

Luidens het Voorloopig Verslag is de opmerking gemaakt, dat wel wat meer gedaan mocht worden voor de opleiding van een voldoende aantal inlandsche ambtenaren. Ook in de uitgave van „Moed. en Kol.” is in gelijken geest geschreven (bl. 9). In alle bescheidenheid moge gewezen worden op hetgeen ter zake van dit punt is opgemerkt in mijne brochure van 1904: Eene uitgestelde dupliek, zie aldaar bl. 14, noot.

De uitgave van „Moed. en Kol.” gewaagt verder van de wenschelijkheid om op Java een 3-tal landbouwscholen op te richten, en van de waarschijnlijkheid, dat voor de stichting der in uitzicht gestelde 700 nieuwe 2e klasscholen wel 7 of 8 jaren zullen van noode zijn! (bl. 103 en 96). Bij al hetgeen verzwegen wordt, kan van bevriende zijde al niet duidelijker op het onbevredigende van de toegezegde uitbreiding gewezen worden.

Wat de desa-scholen aangaat, loopen de meeningen

nog al uiteen. Van ééne zijde wordt het denkbeeld der oprichting „uitmunten“ genoemd; van andere is de ingenomenheid echter slechts matig (zie uitg. M. en K. bl. 4 en 94). „Het Vaderland“ heeft van de proef weinig verwachting (zie het No. van 3 Oct.) Over het opleggen van nieuwe lasten aan den nog zoo kort geleden „ingezonken“ Inlander wordt niet gerept.....

Onderwijl zij met ingenomenheid geboekstaafd, dat in het Indisch Genootschap wreevel is uitgesproken over het gebruik van termen als „het overheerschte ras“ e.d.; en de meening is verkondigd, dat wij in Indië langzamerhand moeten komen tot een toestand van zooveel mogelijk gelijkstelling der onderscheiden rassen.

Het zij mij vergund, in verband hiermede, nog eens te verwijzen naar mijne hierboven aangehaalde brochure (bl. 11 v.v.).

17-10-06.

C. F. ZEEMAN.

Voornaamste inhoud van Nederlandsche Tijdschriften over Oost- en West-Indië.

Inspectie van den Landbouw in West-Indië. Bulletin No. 7.

De beteekenis van schaduwboomen bij de cacao-cultuur, door Dr. C. J. J. van Hall.

Veeartsenijkundige Bladen voor Ned-Indië. Deel 17, afl. 1 en 2.

Proeve van een rundveestamboek. — Javaasch rundveestamboek, opgericht door de vereeniging tot bevordering van de fokkerij van melkvee op Java. — Piroplasmosen in Ned-Indië, door C. A. Penning. — Verslag over een éénjarij verblijf in Frankrijk (ter onderzoek van paardenrassen), door W. J. E. Riemsdijk, Enz.

Eigen Haard. 1906. No. 42.

De inneming van Bonto-Batoe, door een ooggetuige (met afbeeldingen). — De strijd op Bali (met 2 kaartjes).

De Indische Mercur. 23 October 1906.

Para-rubber, door A. H. van Berkhout. — Een orgaan voor handel en nijverheid in Ned-Indië. — Ster-anjies, door F. W. M. — Malangsche Landbouw-Vereeniging. — Het rooien van Albizzia op tabaksondernemingen. — De Gouvernements Karet onderneming Tji Petir. — Tarieven van in-, uit- en doorvoer in Ned-Indië. — Houtbijen en hun parasieten. — Mitteilungen aus der Kaiserlichen Biologischen Anstalt. — Ziekten van Cultuurgewassen in Kameroen en Togo. — Uit consulaire verslagen. Enz.

Maandbericht van het Ned. Zendingengenootschap. October 1906.

Kost- en dagschool voor dochters van Hoofden en aanzienlijken in de Minahassa te Tomohon. 25 jarig jubilé. — Uit het jaarverslag dier instelling, door A. Limburg.

Berichten uit de Zendingwereld. October 1906.

Een blik in de Zendingarbeid te Bawalia (eiland Nias).

Brengt een bezoek aan

BOEATAN,

PLAATS 9. DEN HAAG.

Permanente Tentoonstelling

van Indische Kunst en Nijverheid.

VERKOOP en NABESTELLING.

Toegang VRIJ.

Thee met Ind. gebak van 3—6 ure n.m.

F. VORST,
Handel in Comestibles.
Prinsstraat 103. - Noordeinde 155.
Vraag speciale prijscourant van
INDISCHE INGREDIENTEN
voor de Rijsttafel.

Steeds voorhanden prachtige grove
Japan-, Java- en Bassin Rijst,
Witte en Zwarte Ketan.
TELEPHOON 2785.

Huishoudkarntjes

worden met veel succes ook in de Koloniën gebruikt, zijn zeer geschikt voor het maken van versche karnemelk, slagroom en het klutsen van eieren.
Aanbevelend,
Landbouwkantoor, M. J. SPRUYT.
Riviermarkt 9, den Haag.

H. v. DOOREN & Cie.
MODES.

DEN HAAG. SCHEVENINGEN. AMSTERDAM.
5 Hoogstraat. 11 Oranjegalerij. 24 Leidschestr.

Nieuw-Malthusianisme.

Mevrouw VAN DAM

dagelijks te spreken van
10--4 en van **7--9** uur.
(Zondag op verzoek).

:- Tollensstraat 106 :-

Oudste en vertrouwdste
adres van nieuwe Malthu-
siaansche middelen.

Inlichtingen en Brochure
op aanvraag kosteloos

Brückel Mutzenbach,
Veenestraat 22, hoek Kettingstraat,
'S-GRAVENHAGE.
Toiletartikelen, Kramerijen, enz.

W. PAULUSSEN.
Drogist, **SPUI 156 a**
recht over de St. Jacobstraat.
GOEDKOOPSTE en SOLIEDSTE adres
voor Parijzer Gummi- en Verbandartikelen.

De Goedkope Winkel van
H. DE LA COURT.
Chemische producten,
Borstelwaren, sponzen, zeemleder,
TOT DE LAAGSTE PRIJS.
Hemsterhuisstraat 283.

J. F. HANSEN, Mr. Smid.
MAGAZIJN van
Baden, Geysers, Haarden, Kachels en Fornuizen.
GASORNAMENTEN,
Huishoudelijke Artikelen.
KEPLERSTRAAT hoek Regentesselaan,
'S-GRAVENHAGE.

NIEUW
Malthusianisme.
Damesdeskundige.
MEVROUW ADRIAAN
Regentesselaan 362,
einde halte lijn 5.
Consult dagelijks, Zondags
op verzoek.

ELITE SHOES H. HESSELS & ZOO

Importeurs van

Amerikaansch Schoeisel
Schoeisel voor Indië

Piet Heinstraat 11

Maat- en Reparatie-Ateliers

Vos in Tuinstraat 4
tegenover „Hotel des Indes“

J. J. REESER.

Meubeleering,
Behangerij, Stoffeerderij.
Piet Heinstraat 116. Elandstraat 76 en 85
Telefoon 1740.

G. J. HEEMSKERK

OBRECHTSTRAAT 198 hoek REINKENSTRAAT.
Telefoon 3641.

Van af heden verkrijgbaar de Koffie en Thee
der **Firma de Wed VAN NELLE** te
Rotterdam.

Koffieprijsen p. ½ K.G.	Theeprijsen p. ½ K.G.
Rood merk . . . 60 cts.	Gebroken N ^o . 1 f 1.50
Zwart " . . . 54 "	Afternoon tea . . . 1.25
Groen " . . . 52 "	Zuivere theen " 1.00
Paarsch " . . . 50 "	" " " 0.80
Ook verkrijgbaar	" " " 0.65
Alex Meter Koffie	Thueré Thee
prijzen 57½, 67½, 80 ct.	f 1.50, 1.25, 1.00, 0.80
Aanbevelend,	G. J. HEEMSKERK.

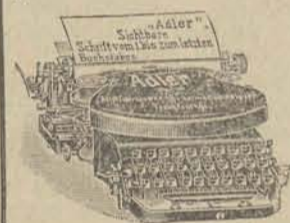
Koninklijke Brood- en Beschuitfabriek, LENSVELT NICOLA
DEN HAAG, Telefoon No. 2531. VEENESTRAAT 23.
LUNCHEON ROOM.
Haagsche Beschuit.

Toko Bahroe,

Van Kinsbergenstraat 126
DEN HAAG.

SPECIAL ADRES voor
Versche Boemboe-Boemboe, Kroepoeks,
Petis Ikan, Petis Oedang,
Diverse Zuivere Siropen.
SAMBALANS. Dodol en Wadjieck,
import Grieksche Muskaat Wijn, enz.
Verzending Binnen- en Buitenland.
Billijke vaste prijzen.
Aanbevelend,
W. BARNAS.

„ADLER“ Schrijfmachine

Onmiddellijk
komen en blijven
zichtbaar schrij-
fapparaat met
grote doorslag-
kracht om tot
15-20 doorslagen
tegelijk met
origineel te maken
Bijzondere eenvoud in constructie, voor-
van alle denkbare voordeelen. Voor
de meest gewilde machine.
Hoogste onderscheiding Gouden Medaille
Tentoonstelling van Gemeente-Admini-
stratie, gehouden te Amsterdam, Sept. 1906.
Imp.-Exp.: B. J. RUBENS & Co
Amsterdam, 11 Nic. Witsenkade
Telefoon 1923.

Algemeene Wissel- en Effectenbank
PRINS HENDRIKSTRAAT, 28a, 's Gravenhage.

COMMISSARISSEN: }
R. DE LANNOY, President.
L. J. ELKHUIZEN, Secretaris.
D. HEIJTING Sr.
H. K. J. VAN DEN BUSSCHE.
DIRECTEUR: P. J. J. W. GIEBING.

Belast zich met In- en Verkoop van Effecten
en verricht verder alle Bankzaken.

Neemt gelden à deposito met opzegging van:

1 dag	10 dagen	1 maand	3 maanden	6 maanden
3½ %	3¾ %	4 %	4¼ %	4½ %

A. KREIJMBORG & Co

HOFLEVERANCIERS. — AMSTERDAM
LEIDSCHESTRAAT hoek Heerengr. Teleph. 380

Modernste en goedkoopste inrichting
voor Heeren-, Jongeheeren-
Kinderkleding, gemaakt
naar maat.

Uitrustingen voor de Indië

Uniformen, Gala- en Autom
bielkleding. Ambtsgewaden; water
dichte stoffen voor Jacht- en Sport
kleding.

